

H. 66 cm.

Een verguld bronzen cartelklok door Jacques Caffieri

door TH. H. LUNSINGH SCHEURLEER

De Rococo-ornamentiek is in de Franse bouwkunst niet in zijn extreme vormen tot ontplooiing gekomen. De hofstijl, zoals die zich onder Lodewijk XV ontwikkelde, draagt zelfs bepaald een conservatief karakter en de decoratie van de voor deze vorst in het Paleis te Versailles ingerichte vertrekken herinnert bij alle verfijning in de detaillering tot in onderdelen aan de versieringswijze van een kwart eeuw vroeger. Het meubilair, dat zich in deze ruimten bevond, droeg echter veelal in belangrijk mindere mate het stempel van bezadigdheid. In Versailles kan men U in de 'Chambre à Coucher de Louis XV' nog de plaats aanwijzen, waar onder een grote penant-spiegel een commode stond, die als de perfecte uitdrukking van de Franse Rococo-stijl mag worden beschouwd. Dit meubel, dat na vele omzwervingen een onderkomen heeft gevonden in de Wallace Collection te Londen werd in 1738 vervaardigd – naar een ontwerp van een der gebroeders Slodtz – door de meubelmaker van de koning A.R. Gaudreau en de 'fondeur-cizeleur' voor de 'Batiments du Roi', Jacques Caffieri (1678–1755). De samenwerking tussen de kunstenaars is zeer hecht geweest. Caffieri's forse S- en C- voluten in meesterlijk geciseleerd en verguld brons ondersteunen en accentueren de welvende structuur van de commode en vormen er een onverbreekelijke harmonie mede. Terecht bracht deze beeldhouwer er dan ook zijn naam op aan en op een der bronzen onderaan de rechterzijkant lezen wij zijn trotse signatuur: *Fait par Caffieri*. Deze zelfde signatuur nu draagt de hierbij afgebeelde klok, die onlangs voor het Rijksmuseum kon worden verworven. Het kleine door een ronde wijzerplaat afgedekte uurwerk is van de hand van de bekende Parijse klokkenmaker Julien le Roy en dit is in een geheel verguld bronzen kast gevat. Ook hier zijn het de S- en C- curven, die de hoofdlijnen van de compositie vormen. Zij zijn ditmaal onderdeel van een bouwsel, waar takken en schelpranden speels omheen zijn gegroepeerd en waarin men links als het ware een suggestie van een stenen muur en bovenaan van een kroonlijst ontwaart. Deze fantastische structuur vormt de achtergrond voor een mythologisch tafereel, waarin Diana en Endymion verbeeld zijn. Men ziet de Maangodin op een wolk gezeten (links) door liefde gegrepen voor de slapende herdersknaap (rechts). Cupido wiens pijlen hieraan schuldig zijn, kijkt van boven uit de wolken op de Godin neer. Op strikt asymmetrische, schijnbaar grillige, maar in feite volkomen evenwichtige wijze is deze compositie opgebouwd. De ciselure van het brons is van zulk een fijnheid, dat men herinnerd wordt aan het werk van een goudsmid. De haast oogverblindende werking van het in het vuur zwaar vergulde brons versterkt deze indruk nog. De forsheid van de grote curven, waartegen de figuren geplaatst zijn, doet ons dan weer beseffen, dat wij toch te doen hebben met het werk van een uit een beeldhouwersmilieu afkomstige kunstenaar. Inderdaad stamt Jacques Caffieri uit een geslacht van beeldhouwers, dat gedurende drie regeringen een leidende rol gespeeld heeft. Jacques Caffieri mag men zien als de belichaming van de Franse Rococo-stijl.